

Kultuuriministri määruse „Eesti spordiregistri põhimäärus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Riigi infosüsteemi kuuluv spordi andmekogu, ametliku nimetusega Eesti spordiregister (edaspidi *andmekogu*), on asutatud Vabariigi Valitsuse 26.05.2011 määrusega nr 65 „Eesti spordiregistri asutamine ja registri pidamise põhimäärus“. Viimati muudeti määrust 11.04.2019, kui see viidi kooskõlla isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadusega, millega toodi seaduse tasandile spordi andmekogu pidamise eesmärk ja kogutavad andmed ning nimetati andmekoosseisud, mida kogutakse isikuandmetena. Määruses muudeti andmete ja andmekogu alusdokumentide säilitamistähtaegu tulenevalt andmekategooriatest ning lisati isikuandmete säilitustähtajad.

17.02.2020 vastu võetud spordiseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega muudetud spordiseaduse § 6¹ lõike 5 kohaselt kehtestab spordi andmekogu põhimääruse valdkonna eest vastutav minister määrusega. Varasema spordiseaduse redaktsiooni kohaselt kehtestati andmekogu põhimäärus Vabariigi Valitsuse määrusega. Seega, Vabariigi Valitsuse tasandil on põhimääruse kehtestamise pädevus läinud kultuuriministrile.

Sisuliselt on uude põhimäärusesse üle võetud seni kehtinud andmekogu põhimääruse regulatsioon. Lisandunud on kaks uut alamandmekogu – sporditulemuste ning sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogu koos andmete esitamise, säilitamise jm regulatsiooniga. Lisaks tehakse muid muudatusi.

Spordiorganisatsioonide alamandmekoguga seondub viis peamist muudatust. Andmekoosseisu täiendatakse spordialaliidu sportlaste litsentside arvandmetega. Spordiklubi tegevusalades eristatakse spordi harrastamise võimaldamist teenusena ning spordiklubi filiaalide olemasolul märgitakse spordi harrastamine spordiklubis (harrastajate arvandmed) kohaliku omavalitsuse üksuse täpsusega, mille tulemuseks on senisest täpsem spordi harrastamise statistika ning sportimisvõimaluste kuvamine avalikkusele. Mõnevõrra muudetakse spordiorganisatsiooni tegevpersonali arvandmetena esitatavaid töösuhte või tegutsemise vorme, eesmärgiks saada senisest kvaliteetsemaid arvandmeid tasustatud (tööleping, füüsilise isikuga sõlmitud võlaõiguslik leping, organisatsiooniga sõlmitud leping või tegutsemine FIEna) ja tasustamata personali kohta. Luuakse spordiorganisatsiooni andmete sisestaja roll, mis kehtib spordiorganisatsioonide või sportlasestipendiumide ja -toetuste alamandmekogus.

Spordikoolide alamandmekogu uuendus hõlmab spordikooli harrastajate arvandmete aluste ühtlustamist spordiklubide alamandmekogus kehtivate sätetega, täpsemalt vanuselise alampiiri kehtestamist – spordikooli harrastajaks loetakse vähemalt 5-aastaseid spordikooli õppureid, mille pidajat ei kanta spordiorganisatsioonide alamandmekogusse spordiorganisatsioonina.

Spordiehitiste alamandmekogu kaks peamist muudatust on andmete sisestaja rolli lisandumine ning spordiehitiste alamandmekogu piirkondliku juhtisiku tegevustest loobumine andmete esitamise koordineerimisel.

Treenerite alamandmekogu muudatused on seotud spordiorganisatsioonide alamandmekogus rakendatavaga – mõnevõrra muutuvad treenerite ja sporditegevust juhendavate treenerikutseta isikute töösuhte või tegutsemise vormid, samuti esitatakse spordiklubi treeneri või sporditegevust juhendava treenerikutseta isiku tegutsemise asukoht kohaliku omavalitsuse üksuse täpsusega.

Määrus jõustub samal ajal spordiseaduse muudatuse jõustumisega ehk 01.03.2020.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kultuuriministeeriumi spordiosakonna nõunik Margus Klaan (margus.klaan@kul.ee, 628 2328), Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, tel 628 2225) ja Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutuse spordiregistri juht Kairis Ulp (kairis@spordiinfo.ee; 730 3407). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetatud Kultuuriministeeriumi kantselei sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist:

1. peatükk „Üldsätted“ (§-d 1–5)
2. peatükk „Andmekogu pidamise viis, koosseis ja ülesanne“ (§-d 6–12);
3. peatükk „Andmekogusse kantavad andmed, andmete esitajad ja andmete esitamise kord“ (§-d 13–29)
4. peatükk „Andmekogu andmete ja alusdokumentide säilitamise ning andmete õigsuse tagamine“ (§-d 30–31)
5. peatükk „Andmete töötlemine ja avaldamine, juurdepääs andmekogu andmetele ning andmekogust andmete väljastamine“ (§-d 32–35)
6. peatükk „Järelevalve andmekogu pidamise üle, andmekogu finantseerimine ja likvideerimine“ (§-d 36–38).

Eelnõu §-s 2 on sätestatud andmekogu **põhieesmärk**, mis on andmete kogumine ja töötlemine spordi korraldamise, juhtimise ja toetamise ning sportimise tõhustamiseks.

Lisaks eeltoodule on spordi andmekogu eesmärk:

- 1) koguda, väljastada ja avalikustada teavet, mis on vajalik treenerikutse andja kutseseadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ja treenerikutse andmiseks ning sportijate ohutuse tagamiseks;
- 2) koguda ja töödelda andmeid spordiseaduse §-s 10¹ sätestatud stipendiumi maksmiseks vajaliku arvestuse pidamiseks;
- 3) koguda ja töödelda andmeid spordiseaduse §-s 10⁵ sätestatud sportlasetoetuse maksmiseks vajaliku arvestuse pidamiseks;
- 4) koguda, töödelda, avalikustada ja säilitada Eesti ja rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud sporditulemusi sporditoetuste eraldamise otsuste tegemiseks, Eesti spordi arengu toetamiseks ja spordiajaloo jäädvustamiseks.

Eelnõu § 3 kohaselt on andmekogu vastutav töötaja Kultuuriministeerium ja volitatud töötaja Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus. Poolte vahel on 26.06.2019 sõlmitud haldusleping¹.

Eelnõu § 4 kohaselt on andmekogusse kantud andmetel **informatiivne tähendus**, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel.

Eelnõu § 5 kohaselt on andmekogusse kantud andmete **turbeaste** madal (L) ning andmekogu turvaklass on K1T1S1.

Eelnõu § 6 kohaselt on andmekogul järgmised **alamandmekogud**:

- 1) spordiorganisatsioonide alamandmekogu;
- 2) spordikoolide alamandmekogu;
- 3) spordiehitiste alamandmekogu;
- 4) treenerite alamandmekogu;
- 5) sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogu (uus);
- 6) sporditulemuste alamandmekogu (uus).

Spordiorganisatsioonide alamandmekogu asutamise ja kasutusele võtmise eesmärk (eelnõu § 7) on pidada arvestust spordiorganisatsioonide ehk spordiklubide, maakonna spordiliitude, spordialaliitude, spordiühenduste, rahvusliku olümpiakomitee ja spordiorganisatsioonide liikmeks olevate muude juriidilisest isikust organisatsioonide andmete üle.

Spordikoolide alamandmekogu asutamise ja kasutusele võtmise eesmärk (eelnõu § 8) on pidada arvestust spordikoolide ehk huvihariduse omandamise raames spordi harrastamist võimaldavate huvikoolide andmete üle.

Spordiehitiste alamandmekogu asutamise ja kasutusele võtmise eesmärk (eelnõu § 9) on pidada arvestust spordiobjektide andmete üle.

Treenerite alamandmekogu asutamise ja kasutusele võtmise eesmärk (eelnõu § 10) on pidada arvestust treenerikutset taotleivate ning spordiklubides, spordialaliitudes, samuti spordikoolides õpetajana tegutsevate treenerite ja sporditegevust juhendavate treenerikutseta isikute kohta.

Sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogu asutamise ja kasutusele võtmise eesmärk (eelnõu § 11) on pidada arvestust sportlasestipendiumide, sportlastega sõlmitud lepingute ja sportlasetoetuste kohta.

Sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogu ülesanne on:

- 1) koguda ja väljastada teavet sportlaste kohta, kellega on sporditegevuse raames sõlmitud leping, kellele on eraldatud sportlasestipendium või kellele makstakse sportlasetoetust;
- 2) teavitada sportlast ning sportlasele sportlasestipendiumi ja -toetuse maksjaid spordiseaduses sätestatud piirmäärade täitumisest ja ületamisest;

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062019051>

3) edastada andmeid sportlasele väljamakstud sportlasestipendiumi, sportlasetoetuse ja selle maksmise eelduseks oleva sportlasega sõlmitud lepingu kohta Maksu- ja Tolliametile maksukorralduse seaduse § 10 lõikes 2 toodud ülesannete täitmiseks.

Sporditulemuste alamandmekogu asutamise ja kasutamisele võtmise eesmärk (**eelnõu § 12**) on koguda ja säilitada Eesti ja rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud sporditulemuste andmeid sporditoetuste eraldamisega seotud otsuste tegemiseks, Eesti spordi arengu toetamiseks ja spordiajaloo jäädvustamiseks.

Sporditulemuste alamandmekogu ülesanne on:

- 1) süstematiseerida ja avaldada teavet Eesti ja rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud sporditulemuste kohta;
- 2) pidada arvestust Eesti sportlaste rahvusvahelistel tiitlivõistlustel saavutatud medalite üle.

Andmekogusse kantavate andmete koosseisud (**eelnõu §-d 13–20**) on alamandmekogude kaupa esitatud määruse lisas 1 „Eesti spordiregistrisse esitatavate andmete loetelu“ (edaspidi *lisa 1*).

Uus andmekoosseis on seotud sportlasetoetuste ja -stipendiumide ning sporditulemuste alamandmekoguga.

Eelnõu § 21 sätestab **andmevahetuse** teiste andmekogudega – määratletakse, millise andmekogudega ja mis andmete osas andmevahetus toimub. Senise määrusega võrreldes on andmekogude loetellu lisandunud töötamise register (sportlasega sõlmitud lepingu andmed ning treenerite ja sporditegevust juhendavate treenerikutseta isikute tööhõive andmed), samuti maksukohustuslaste register (maksuvõla olemasolu). Spordiorganisatsiooni eelmisel majandusaastal makstud stipendiumide andmed päritakse üks kord aastas Maksu- ja Tolliametilt.

Eelnõu § 22 nimetab **andmete esitajad**. Andmekogusse esitavad andmeid järgmised andmeandjad:

- 1) spordiorganisatsioonid;
- 2) maakonna spordiliitude, spordialaliitude, spordiühenduste ja rahvusliku olümpiakomitee juriidilisest isikust liikmed;
- 3) spordiobjektide omanikud või nende volitatud andmehaldurid;
- 4) Eesti Orienteerumisliit orienteerumisterritooriumide kohta;
- 5) treenerid, treenerikutse taotlejad ja sporditegevust juhendavad treenerikutseta isikud;
- 6) treenerikutset andev organ;
- 7) treenerikutset andvad kutsekomisjonid;
- 8) sportlasetoetuse ja -stipendiumi maksjad.

Eelnõu §-d 23–28 reguleerivad alamandmekogusse **andmete esitamise korda**. Uus regulatsioon on seotud sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogu ja sporditulemuste alamandmekoguga. Täiendused puudutavad spordiorganisatsiooni ja spordiobjekti andmete sisestaja rolli lisandumist ning andmete esitajate identifitseerimisvõimaluste üldistamist. Andmete esitajad identifitseeritakse kõrge turvalisuse tasemega autentimisvahendit kasutades (ID-kaardi, mobiil-ID, pangalingi või Smart-ID kaudu isikutuvastamise võimaluse abil).

Spordiorganisatsiooni andmete sisestaja roll, mis kuulub spordiorganisatsiooni andmete koosseisu, luuakse spordiorganisatsioonide alamandmekogus ning see hõlmab spordiorganisatsiooni andmete sisestamise õigust spordiorganisatsioonide alamandmekogus ning sportlasestipendiumide ja -toetuste andmete esitamist, spordialaliidu puhul ka spordialaliidu sportase litsentsi andmete õigsuse kinnitamise, andmete parandamise või tagasilükkamise õigust sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogus. Igal spordiorganisatsioonil on üks andmehaldur, kes võib määrata ühe andmete sisestaja spordiorganisatsioonide alamandmekogusse ja ühe andmete sisestaja sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogusse, v.a spordialaliit, kes võib sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogusse määrata kuni kaks andmete sisestajat (üks sportlasestipendiumide ja -toetuste andmete esitamiseks ning teine sportlaste spordialaliidu väljastatud litsentside andmete kontrollimiseks).

Sportlasetoetuste ja -stipendiumide alamandmekogusse esitavad lisaks spordiorganisatsioonidele andmeid ka spordikoolid ja kohaliku omavalituse üksused. Andmete esitamiseks esitab kohaliku omavalitsuse üksuse või spordikooli, mille pidajat ei kanta spordiorganisatsioonide alamandmekogusse spordiorganisatsioonina, esindaja volitatud töötlejale vastava registreerimistaotluse, mille alusel vormistab andmekogu volitatud töötleja sportlasetoetuste maksja andmehalduriks volitatud isikule volitatud töötleja veebilehel asuva viida kaudu üle turvakanalil ligipääsetavas süsteemis andmete esitamist, parandamist ja uuendamist võimaldava kasutajakonto.

Sporditulemuste andmed sisestab ja kannab andmekogusse andmekogu volitatud töötleja võistluste protokollide alusel 30 päeva jooksul alates ametliku võistlusprotokolli avaldamisest.

Eelnõu § 29 puudutab andmete uuendamist.

Eelnõu § 30 reguleerib **andmekogu andmete säilitamist ja arhiveerimist**. Antud säte on üle võetud senisest määrusest. Säilitustähtajad on sätestatud ulatusega, mille jooksul on andmeid vaja seadusest või põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Säilitustähtaja möödumisel isikuandmed anonüümitakse. Sporditulemuste andmeid hoitakse alaliselt.

Andmekogusse kantud sportlasestipendiumi, sportlasega sõlmitud lepingu ja sportlasetoetuse andmed arhiveeritakse üks aasta pärast lepingu kehtivuse lõppemist või sportlasestipendiumi või -toetuse maksmise lõpetamist ning andmeid säilitatakse kuni kaks aastat alates arhiveerimisest.

Eelnõu § 31 reguleerib **andmekogu andmete õigsust**. Andmekogusse esitatud andmete õigsuse ja ajakohasuse eest vastutab andmeandja. Andmekogu volitatud töötlejal on õigus kontrollida esitatud andmete õigsust, nõuda täiendavate andmete, selgituste ja dokumentide esitamist. Kui andmekogu volitatud töötleja tuvastab, et andmekogusse esitatud andmed on ebaõiged, puudulikud, ebausutavad või kattuvad teise spordiorganisatsiooni või spordikooli andmetega, on andmekogu volitatud töötlejal õigus nende kandmisest andmekogusse keelduda. Kui andmekogu andmetes esineb vigu või on tekkinud kahtlus andmekogus olevate ebaõigete või kattuvate andmete suhtes, on volitatud töötleja kohustatud andmete õigsust kontrollima ja need parandama.

Eelnõu § 32 reguleerib andmete töötlemist ja avaldamist.

Eelnõu § 33 reguleerib **andmekogu andmete juurdepääsu**.

Andmekogu andmed jagunevad avalikeks ning piiratud juurdepääsuga andmeteks.

Piiratud juurdepääsuga on järgmised andmed:

- 1) spordiorganisatsiooni tegevpersonali andmed, välja arvatud treeneri ja sporditegevust juhendava treenerikutseta isiku tööhõive spordiklubis, spordialaliidus või spordikoolis;
- 2) spordiorganisatsiooni tegevjuhi isikukood ja rahvusvahelise spordiorganisatsiooni juhtorganisse, komisjoni või eksperdirühma kuuluva esindaja või auliikme isikukood, kontakttelefon ja e-posti aadress;
- 3) treeneri ja sporditegevust juhendava treenerikutseta isiku tegutsemise vorm;
- 4) sportlasega sõlmitud lepingu, sportlasestipendiumi ja -toetuse andmed, sportlasestipendiumi või -toetuse maksja andmehalduri andmed;
- 5) spordiorganisatsiooni majandusaasta tulud ja kulud;
- 6) spordiobjekti omaniku andmed, kui spordiobjekti omanik ei ole andnud nõusolekut andmete avaldamiseks, välja arvatud omaniku õiguslik vorm ja omaniku liik;
- 7) spordiobjekti valdaja isikukood;
- 8) spordiorganisatsiooni ja spordiobjekti andmehalduri ja andmete sisestaja andmed;
- 9) treeneri, treenerikutse taotleja ja sporditegevust juhendava treenerikutseta isiku üldandmed, välja arvatud isiku eesnimi, perekonnanimi, elukoha ja kontaktaadressi maakond ja omavalitsus;
- 10) treenerikutse tasemekoolituste andmed;
- 11) kutsekomisjoni liikme isikukood, kontakttelefon ja e-posti aadress;
- 12) kutseeksamite andmed;
- 13) sporditulemuste alamandmekogusse kantavat tulemust näidanud sportlase isikukood;
- 14) alusdokumendid.

Eelnõu § 35 sätestab **andmete logimise**. Andmete andmekogusse kandmine, andmete muutmine ja päringud piiratud juurdepääsuga andmete kohta logitakse. Logis säilitatakse kande või päringu sisu, kuupäev ja kellaaeg ning võimaldatakse tuvastada selle teinud isikut. Logi säilitatakse kaks aastat kande või päringu tegemisest arvates. Säilitustähtaja möödumisel logiandmed kustutatakse.

Eelnõu § 36 reguleerib **järelevalve andmekogu pidamise** üle. Järelevalvet andmekogu pidamise üle teevad vastutav töötaja ja andmekaitse järelevalveasutus vastavalt enda õigusaktides toodud pädevusele.

Eelnõu § 37 kohaselt **finantseeritakse** andmekogu pidamist riigieelarvest Kultuuriministeeriumi kaudu.

Eelnõu § 38 reguleerib **andmekogu likvideerimist**. Andmekogu likvideerimise otsustab valdkonna eest vastutav minister. Andmekogu likvideerimisel otsustatakse andmete üleandmine teise andmekogusse või riiklikku arhiivi või andmete hävitamine ning üleandmise või hävitamise tähtaeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu kehtestamise vajadus tuleneb asjaolust, et 17.02.2020 vastuvõetud spordiseaduse muudatusega antakse spordi andmekogu põhimääruse kehtestamise pädevus Vabariigi Valitsuselt kultuuriministrile. Valdavalt on määruse sisu sama senise Vabariigi Valitsuse määrusega, suuremad muudatused on seotud sportlasetoetuste- ja stipendiumide ning sporditulemuste alamandmekogu asutamisega. Need muudatused on vajalikud sportlasetoetuste ja -stipendiumide süsteemi rakendamiseks.

Muudatustel puudub sotsiaalne ja majanduslik mõju ning mõju keskkonnale, regionaalarengule, riigi julgeolekule ja välissuhtlusele.

5. Määruse rakendamisega kaasnevad kulud ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamine on seotud IT arendustöödega, uute alamandmekogude administreerimisega, andmeandjate teavitamisega ning uute andmete esmakordse kogumise ja nende kontrollimisega. Tegevused on pikalt planeeritud ja viiakse ellu volitatud töötleja igapäevaste tööülesannetena. Peamised lisakulud on seotud andmeandjate teavitamisega (seminarid Tallinnas ja Tartus, vajaduse korral ka muudes piirkondades). Need lisakulutused ei ole märkimisväärsed ning nii vastutav kui ka volitatud töötleja on nendega arvestanud.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub samal ajal spordiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse jõustumisega 01.03.2020.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati mitteametlikult kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Haridus- ja Teadusministeeriumile. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi märkustega on arvestatud. Haridus- ja Teadusministeeriumil märkusi ei olnud.